

POSTANOWIENIE

Dnia 1 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Aleksandra Kiersnowska-Tylewicz

Sędzia: SO Rafał Kubiak

SO Marcin Miczke (spr.)

Protokolant: stażysta Marta Miernik

po rozpoznaniu w dniu 1 lipca 2014 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z wniosku S. M. (1)

przy udziale E. W.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę

od postanowienia Sadu Rejonowego w Wągrowcu

z dnia 4 lutego 2014 r.

sygn. akt VI Ns 58/13

postanawia:

I. oddalić apelację;

II. zmienić orzeczenie o kosztach postępowania zawarte w zaskarżonym postanowieniu:

a) w punkcie 5. w ten sposób, że kosztami postępowania obciążyć wnioskodawcę i uczestniczkę postępowania w zakresie poniesionym;

b) w punkcie 7. w ten sposób, że nakazać ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wągrowcu od wnioskodawcy 331,90 zł i od uczestniczki postępowania 395,61 zł tytułem kosztów opinii biegłego;

I. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć wnioskodawcę i uczestniczkę w zakresie poniesionym.

/-/ R. Kubiak /-/ A. Kiersnowska-Tylewicz /-/ M.Miczke

UZASADNIENIE

Wnioskodawca S. M. (1) wniósł o:

-ustalenie, że w skład majątku wspólnego jego oraz uczestniczki postępowania E. W. wchodzi odrębna własność lokalu mieszkalnego położonego w C. przy ul. (...) o łącznej użytkowej powierzchni lokalu mieszkalnego 63,60 m kw. i

powierzchni użytkowej przynależnej piwnicy 7,06 m kw. wraz z udziałem w częściach wspólnych, zapisana w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez (...)Sądu Rejonowego w C., wartości 180.000 zł,

-dokonanie podziału majątku wspólnego w ten sposób, aby odrębną własność tego lokalu mieszkalnego przyznać na wyłączną własność uczestniczce postępowania E. W. z równoczesnym zobowiązaniem do spłaty udziału w kwocie 90.000 zł na rzecz wnioskodawcy w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia o podziale majątku wspólnego stron.

-obciążenie uczestniczki całymi kosztami postępowania sądowego i zasądzenie w związku z tym od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kosztów sądowych i kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podniósł, że Sąd Okręgowy w P.wyrokiem z dnia (...)2011 r. rozwiązał małżeństwo stron. Wskazał, iż do majątku wspólnego stron należy odrębna własność lokalu mieszkalnego położonego w C. przy ul. (...), które to prawo zostało nabyte przez małżonków w czasie trwania ustawowej wspólności majątkowej. Dodał, iż lokal ten został wyremontowany i obecna jego wartość rynkowa wynosi 180.000 zł.

W piśmie z dnia 19 lipca 2012 r. uczestniczka postępowania E. W. wniosła o:

-ustalenie, że w skład majątku wspólnego stron wchodzi wskazany we wniosku S. własnościowy lokal mieszkalny o wartości 180.000 zł, a ponadto: samochód osobowy O. nr rej. (...) wartości 10.000 zł oraz wierzytelność w kwocie 9.000 zł na rachunku bankowym wnioskodawcy w (...) S.A. Oddział C.,

-dokonanie podziału majątku wspólnego stron w ten sposób, aby na własność uczestniczki postępowania E. W. przyznać własnościowy lokal mieszkalny przy ul. (...) w C., zapisany w księdze wieczystej Kw nr (...) Sądu Rejonowego w C., zaś na własność wnioskodawcy opisane: samochód O. i wierzytelność,

-zasądzenie od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy kwoty 5.000 zł tytułem dopłaty do jego udziału w majątku wspólnym, płatnej w ratach miesięcznych po 500 zł do dnia ostatniego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami, począwszy od wydania orzeczenia,

-obciążenie obu stron kosztami postępowania po połowie.

W uzasadnieniu podała, iż bezspornie do majątku wspólnego stron wchodzi własnościowe mieszkanie przy ul. (...) w C. o wartości 180.000 zł. Wskazała, że zważywszy na okoliczności nabycia przez strony na własność tego lokalu, wartość tego nabycia, a także sytuację osobistą stron oraz majątek, dochody i możliwości płatnicze uczestniczki postępowania, wnioskuje o obniżenie dopłaty do udziału wnioskodawcy w majątku wspólnym do kwoty 5.000 zł – przy uwzględnieniu, że wnioskodawca przejmie na własność samochód O. i wierzytelność w wysokości około 9.000 zł. Dodała, że nie można w sposób generalny wyłączyć możliwości zastosowania art. 5 kc jako podstawy do obniżenia spłat lub dopłat z udziałów przy podziale majątku wspólnego byłych małżonków.

Stanowiska uczestników postępowania ulegały następnie licznym modyfikacjom.

Ostatecznie w piśmie z dnia 13 stycznia 2014 r. uczestniczka postępowania wniosła o dokonanie podziału majątku wspólnego stron w następujący sposób:

-przyznanie uczestniczce postępowania prawa odrębnej własności przedmiotowego lokalu mieszkalnego o aktualnej wartości 159.000 zł,

-ustalenie, że wartość rynkowa spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w C. według stanu na dzień 11 marca 2008 r. w aktualnej kwocie 147.000 zł stanowi nakład uczestniczki postępowania z jej majątku osobistego na majątek wspólny stron, zaś majątkiem wspólnym stron jest kwota 12.000 zł, tj. różnica między wartością rynkową odrębnej własności przedmiotowego lokalu a wartością jego jako spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu,

-przyznanie na własność wnioskodawcy samochodu osobowego O. nr rej. (...) wartości 10.000 zł oraz środków pieniężnych na rachunku bankowym wnioskodawcy w (...) S.A. w kwocie 11.171 zł,

-zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania kwoty 4.585,50 zł tytułem dopłaty do jej udziału w majątku wspólnym stron (12.000 zł +10.000 zł +11.171 zł = 33.171 zł /2 = 16.585,50 zł, udział każdej ze stron minus 12.000 zł wspólny majątek we wartości lokalu mieszkalnego, który przypadłby uczestniczce postępowania = 4.585,50 zł; wnioskodawca otrzymałby wspólny majątek wartości 21.171 zł przy jego udziale w kwocie 16.585,50 zł, stąd z nadwyżki w kwocie 4.585,50 zł powinien rozliczyć się z uczestniczką postępowania),

-zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania kosztów niniejszego postępowania według norm przepisanych, przy uwzględnieniu przesłanek z art. 520 § 2 kpc.

Na rozprawie w dniu 13 stycznia 2014 r. pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, że wyraża zgodę na to, aby przyznać uczestniczce postępowania na wyłączność prawo odrębnej własności przedmiotowego lokalu mieszkalnego o wartości 159.000 zł. Podał, iż nie kwestionuje żądania uczestniczki postępowania, by przyznać mu na wyłączność samochód osobowy O. nr rej. (...) o wartości 10.000 zł oraz środki pieniężne na rachunku bankowym wnioskodawcy w (...) S.A. w kwocie 11.171 zł. Dodał, że sprzeciwia się żądaniu zwrotu nakładów uczestniczki postępowania z jej majątku osobistego na majątek wspólny stron (k. 178).

Sąd Rejonowy w Wągrowcu postanowieniem z 4 lutego 2014 r.:

1. ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawcy S. M. (2) i uczestniczki postępowania E. M. wchodzi:

a) odrębna własność lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku przy ulicy (...) w C. składający się z trzech pokoi, kuchni, łazienki, WC, przedpokoju i przynależnej piwnicy o powierzchni 70,6600m², dla którego Sąd Rejonowy w W. prowadzi księgę wieczystą o nr (...), wraz z udziałem w gruncie i częściach wspólnych budynku wynoszącym 225/10.000, o wartości 159.000 (sto pięćdziesiąt dziewięć tysięcy) złotych,

b) samochód osobowy O. nr rej.(...) o wartości 10.000 (dziesięć tysięcy) złotych,

c) pobrane przez wnioskodawcę z rachunku bankowego w (...) S.A. Oddział C. środki pieniężne w wysokości 11.171 (jedenaście tysięcy sto siedemdziesiąt jeden) złotych,

1. ustalił, że uczestniczka postępowania dokonała nakładu z majątku osobistego na odrębną własność lokalu mieszkalnego opisanego w punkcie 1a) w kwocie 147.000 (sto czterdzieści siedem tysięcy) złotych,

2. dokonał podziału majątku wspólnego stron w ten sposób, że przyznał na wyłączność:

a) uczestniczce postępowania E. M. odrębną własność lokalu mieszkalnego, dla którego Sąd Rejonowy w W. prowadzi księgę wieczystą o nr (...), opisany w punkcie 1 pod pozycją a) wraz z udziałem w gruncie i częściach wspólnych budynku,

b) wnioskodawcy S. M. (1) samochód osobowy O. nr rej.(...), wymieniony w punkcie 1 pod pozycją b), a także środki pieniężne wymienione w punkcie 1 pod pozycją c),

1. zasądził od wnioskodawcy S. M. (1) na rzecz uczestniczki postępowania E. M. tytułem wyrównania udziałów w majątku wspólnym, przy uwzględnieniu nakładu dokonanego przez uczestniczkę postępowania z majątku osobistego na majątek wspólny, wymienionego w punkcie 2 postanowienia, kwotę 4.585,50 złotych (cztery tysiące pięćset osiemdziesiąt pięć złotych i 50/100), przy czym kwota ta będzie płatna w terminie 14 (czternastu) dni od uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności,

2. zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania kwotę 4.217 złotych tytułem kosztów postępowania,

3. oddalił wniosek wnioskodawcy o zasądzenie od uczestniczki postępowania na jego rzecz kosztów postępowania,
4. nakazał ściągnąć od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Wągrowcu kwotą 1.204,55 złotych tytułem wydatków tymczasowo uiszczonych ze środków Skarbu Państwa.

Sąd Rejonowy dokonał następujących ustaleń faktycznych:

Wnioskodawca S. M. (1) zawarł z uczestniczką postępowania E. W. związek małżeński w dniu (...)2005 r. Strony nie zawierały umowy małżeńskiej majątkowej. Wspólność majątkowa ustała z dniem uprawomocnienia się wyroku Sądu Okręgowego w P.z dnia 20 grudnia 2011 r. (sygn. kat (...)) orzekającego rozwiązanie małżeństwa uczestników postępowania, czyli dnia 11 stycznia 2012 r.

Po zawarciu małżeństwa uczestnicy postępowania zamieszkali w lokalu mieszkalnym nr (...) znajdującym się w budynku przy ul. (...) w C., składającym się z 3 pokoi, kuchni, łazienki, wc i przedpokoju o łącznej powierzchni 63,60 m², do którego przynależy piwnica o powierzchni użytkowej 7,06 m². Lokatorskie prawo spółdzielczego do tego lokalu wówczas przysługiwało matce uczestniczki postępowania – T. W., która w nim mieszkała.

Przydział do wyżej opisanego lokalu, znajdującego się w dyspozycji Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w C., uzyskał w dniu 8 stycznia 1988 r. ojciec uczestniczki postępowania – Z. W., będący od 1984 r. członkiem tej spółdzielni.

W okresie od 1985 r. do 1989 r. Z. W. wniósł do spółdzielni cały wymagany wkład mieszkaniowy. W zamian za to uzyskał spółdzielcze lokatorskie prawo do przedmiotowego lokalu.

W dniu 30 listopada 2000 r., po śmierci Z. W., członkiem Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w C. została jego żona i matka uczestniczki postępowania T. W..

Pismem z dnia 16 lipca 2007 r. T. W. zwróciła się do Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w C. o przekształcenie spółdzielczego lokatorskiego prawa do przedmiotowego lokalu mieszkalnego w odrębną własność lokalu.

Pismem z dnia 28 listopada 2007 r. skierowanym do Spółdzielni (...) zrezygnowała z członkostwa w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w C. i z prawa do lokalu mieszkalnego. Jednocześnie domagała się przeniesienia wkładu mieszkaniowego na rzecz uczestniczki postępowania, zaznaczając, że w związku z tym przysługuje tej ostatniej roszczenie o przyjęcie w poczet członków.

Pismem z dnia 28 listopada 2007 r. uczestniczka postępowania E. W. wniosła o przyjęcie w poczet członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w C..

Uchwałą z dnia 29 listopada 2007 r. zarząd Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w C. przyjął wniosek T. W. o jej rezygnacji z członkostwa w ww. spółdzielni. Postanowiono, że wkład mieszkaniowy związany z spółdzielczym lokatorskim prawem do przedmiotowego lokalu zostanie przeniesiony na rzecz uczestniczki postępowania.

Uchwałą z dnia 29 listopada 2007 r. zarząd Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w C. przyznał uczestniczce postępowania spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu nr (...) znajdujące się w budynku przy ul. (...) w C..

Uchwałą nr (...)z dnia (...)2008 r. zarząd Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w C. postanowił zawrzeć z uczestniczką postępowania umowę przeniesienia własności przedmiotowego lokalu.

Umową z dnia 11 marca 2008 r. zawartą w formie aktu notarialnego przed notariuszem K. B. – Kancelaria Notarialna w C. (Rep. A nr (...)) Spółdzielnia Mieszkaniowej (...) w C., ustanowiła odrębną własność przedmiotowego lokalu mieszkalnego nr (...), znajdującego się w budynku przy ul. (...) w C., a następnie przeniosła własność tego lokalu na rzecz stron, pozostających wówczas w ustroju ustawowej wspólności majątkowej.

Obecnie dla tego lokalu Sąd Rejonowy w W. prowadzi księgę wieczystą o nr (...).

Po dniu 11 marca 2008 r. strony przeprowadziły w przedmiotowym lokalu mieszkalnym szereg prac remontowych. W łazience wykonano podwieszany sufit z oświetleniem halogenowym, położono płytki na ścianach i na podłodze, założono baterie do umywalki i do wanny. Zakupiono nowe wyposażenie: wannę, umywalkę. W łazience zamontowano nowy grzejnik. W ubikacji położono płytki na podłodze i na ścianach, sufit pomalowano na biało. Założono muszlę, umywalkę i baterie. W pokojach i korytarzu położono panele. Malowano ściany. W pokojach została przerobiona instalacja elektryczna na podwójne gniazda. W korytarzu zrobiono sufit podwieszany i oświetlenie ledowe, na ścianach położono płytki. W kuchni ściany zostały wytapetowane, na podłodze położono wykładzinę oraz listwy podłogowe. W wiatrołapie została założona tapeta oraz wykonano sufit.

Po ustaniu wspólności majątkowej strony w przedmiotowym lokalu nie przeprowadziły dalszych remontów.

Wartość spółdzielczego lokatorskiego prawa do przedmiotowego lokalu według stanu na dzień 11 marca 2008 roku a cen z daty orzekania wyniosła 147.000 zł. Aktualna wartość odrębnej własności lokalu mieszkalnego nr (...) znajdującego się w budynku przy ul. (...) w C. wraz z udziałem w gruncie i częściach wspólnych budynku wynosi 159.000 zł.

W trakcie trwania wspólności majątkowej uczestnicy postępowania nabyli pojazd O. nr rej. (...). Wartość tego pojazdu wynosi 10.000 zł.

W trakcie trwania wspólności majątkowej wnioskodawca gromadził na swoich rachunkach bankowych w Banku Zachodnim WBK S.A. we W. nr (...) i nr (...) pieniądze uzyskiwane z pracy zarobkowej. Ulokowaną tam w tym czasie sumę 11.171 zł wypłacił z rachunku bankowego. Nie rozliczył się z tych pieniędzy z uczestniczką postępowania.

Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny częściowo jako bezsporny, częściowo na podstawie zeznań wnioskodawcy, uczestniczki postępowania i świadka T. W., opinii biegłego sądowego – rzeczoznawcy majątkowego mgr inż. G. S. z października 2013 r. k. 153-170, Częściowo podstawę ustaleń faktycznych stanowiły dokumenty: wyrok Sądu Okręgowego w P. z dnia 20 grudnia 2011 r. (sygn. akt (...)), odpis z księgi wieczystej (...) k. 7-9, akt notarialny – umowa o ustanowienie odrębnej własności lokalu i przeniesienia jego własności na rzecz członka spółdzielni sporządzony przez notariusza K. B. z Kancelarii Notarialnej w C., w dniu 11.03.2008 r. Rep. A nr (...)k. 52-53, przydział lokalu mieszkalnego z dnia 8.01.1988 r. k. 58, deklaracja przystąpienia do spółdzielni Z. W.k. 55, deklaracja przystąpienia do spółdzielni T. W.k. 54, uchwała zarządu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z dnia 30.11.2000 r. pismo T. W. z dnia 16.07.2007 r. k. 32, pismo T. W. z dnia 28.11.2007 r. k. 33, 61, pismo uczestniczki postępowania z dnia 28.11.2007 r. k. 34, 62, uchwała zarządu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w C. z dnia 29.11.2007 r. k. 57, uchwała zarządu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w C. z dnia 29.11.2007 r. k. 56, uchwała zarządu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w C. nr 8/02//2008 z dnia 28.02.2008 r. k. 35, 60, historia rachunków wnioskodawcy za okres od 1.06.2011 r. - 31.12.2011 r.

Znaczna część elementów składających się na ustalony przez Sąd Rejonowy stan faktyczny była pomiędzy bezsporna. Dotyczyło to przede wszystkim stanowisk stron co do rzeczy i praw wchodzących w skład ich majątku wspólnego i podlegających podziałowi (uczestnicy zgodnie wskazywali, że składnikami tymi są: własnościowe prawo do przedmiotowego lokalu mieszkalnego, pojazd O., środki zgromadzone na rachunku bankowym wnioskodawcy i przez niego wypłacone). Strony zgodnie ustaliły, iż wartość pojazdu O. nr rej. (...) wynosi 10.000 zł, zaś środki pieniężne pobrane przez wnioskodawcę z rachunku bankowego wyniosły 11.171 zł. Nie było też istotnych rozbieżności między stronami co do tego jakich nakładów dokonano na wspólny lokal po 11 marca 2008 roku.

Sąd I instancji dokonując ustaleń w sprawie oparł się też na zgromadzonych w przedmiotowej sprawie dokumentach, których autentyczność i wiarygodność nie była w kwestionowana przez uczestników postępowania, aktywnie działających przez swoich pełnomocników, do czego Sąd również nie znalazł żadnych podstaw, uznając wszystkie zebrane dokumenty za wiarygodny i przydatny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy materiał dowodowy.

Z uwagi na to, iż w skład majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki postępowania wchodziło własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego, co do którego wartości istniał pomiędzy uczestnikami postępowania spór, Sąd ustalając

stan faktyczny sprawy oparł się więc przede wszystkim na pisemnej opinii sporządzonej przez biegłego sądowego G. S. (k. 153-170).

W ocenie Sądu Rejonowego opinia ta została sporządzona fachowo (przez specjalistę w danej dziedzinie), wyczerpująco i przekonywająco umotywowana, została wydana przy uwzględnieniu całokształtu materiału dowodowego zebranego w sprawie, a nadto nie zawierała wewnętrznych sprzeczności i niespójności. Sąd doręczył odpis tej opinii stronom zobowiązując do podania w terminie 21 dni, czy kwestionują tę opinię pod rygorem uznania, że jej nie kwestionują. Żadna ze stron nie zgłosiła do tej opinii zastrzeżeń.

Zeznania wnioskodawcy Sąd Rejonowy uznał za wiarygodne w przeważającej części, jako zgodne z zebraniem w sprawie wiarygodnym materiałem dowodowym w postaci dokumentów, częściowo zeznań uczestniczki postępowania oraz świadka. Jako niewiarygodne Sąd uznał jego zeznania co do twierdzeń matki uczestniczki postępowania – T. W. odnośnie przekazania praw do przedmiotowego lokalu mieszkalnego. Wnioskodawca podnosił, że „nigdy nie było mówione, że to mieszkanie ma być tylko uczestniczki (...) była teściowa stwierdziła, że to mieszkanie zostanie zapisane na nas dwóch” (k. 139). Jego zeznania w tej części pozostawały w sprzeczności ze zgodnymi zeznaniami uczestniczki postępowania oraz świadka T. W.. T. W. na rozprawie w dniu 22 października 2012 r. wskazywała, iż „ja byłam się pytać, czy te udziały mogę przekazać córce i wniosek do spółdzielni też zrobiłam na córkę. Chciałam tylko na córkę...” (k. 89). Uczestniczka zeznawała podobnie: „byłam mamy córką i ona chciała, żebym tylko ja była właścicielką tego mieszkania” (k. 112). Intencje T. W. w opisywanym zakresie potwierdzają dokumenty przedłożone przez Spółdzielnię Mieszkaniową (...) w C.. Z pism kierowanych przez T. W. do spółdzielni w 2007 r. wynika, iż T. W. chciała, by uprawnienia do przedmiotowego lokalu nabyła wyłącznie córka E. W. (k. 61). Jeśli chodzi o zeznania wnioskodawcy w przedmiocie remontów, jakie zostały wykonane w lokalu mieszkalnym w trakcie trwania małżeństwa uczestników postępowania, to Sąd uznał je za wiarygodne w tym zakresie, w jakim korespondowały z zeznaniami uczestniczki postępowania oraz świadka T. W..

Zeznania uczestniczki postępowania Sąd I instancji uznał w zasadzie za wiarygodne, pozostawały one bowiem w zgodzie z innymi wiarygodnymi dowodami (zeznaniem świadka i dokumentami). Jeśli chodzi o zeznania uczestniczki postępowania na okoliczność remontów, jakie zostały wykonane w przedmiotowym lokalu mieszkalnym w trakcie trwania wspólności majątkowej uczestników Sąd ocenił je jako wiarygodne w tym zakresie, w jakim korelowały z zeznaniami wnioskodawcy.

Jako w pełni wiarygodne Sąd uznał zeznania świadka T. W.. Jej zeznania były jasne, spójne, logiczne. Korespondowały z treścią zebranych w sprawie dokumentów.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W sprawie o podział majątku wspólnego zastosowanie mają przepisy art. 43 kro, art. 45-46 kro, z tym że w art. 46 kro zawarte jest odesłanie do przepisów o dziale spadku, tj. art. 1035, 1037-1046 kc oraz art. 1070 i 1079 kc. Ponieważ te przepisy również nie regulują wystarczająco tej materii, art. 1035 kc i 1070 kc zawierają odesłanie drugiego stopnia do przepisów art. 210-221 kc o zniesieniu współwłasności w częściach ułamkowych, które do działu spadku stosuje się odpowiednio.

Podział majątku wspólnego obejmuje tylko aktywa, a majątek wspólny polegający podziałowi stanowią wchodzące w skład tego majątku rzeczy ruchome i nieruchomości, jak również inne prawa majątkowe będące dorobkiem małżonków, w tym wierzytelności, roszczenia i przysługujące wspólnie małżonkom ekspektatywy nabycia prawa majątkowego w przyszłości. Podział majątku wspólnego obejmuje przedmioty majątkowe, które były składnikami majątku wspólnego w chwili ustania wspólności majątkowej i które istnieją w chwili dokonywania podziału.

Skład majątku wspólnego ustala samodzielnie Sąd, kierując się w tym względzie dyspozycjami przepisów art. 31-34 kro i art.45 kro.

Wspólność majątkowa między uczestnikami niniejszego postępowania powstała z chwilą zawarcia związku małżeńskiego dnia (...)2005 r., a ustalała z dniem 11 stycznia 2012 roku, tj. z datą uprawomocnienia się wyroku rozwodowego.

Nie było pomiędzy uczestnikami postępowania sporu, iż w skład ich majątku wspólnego wchodzi odrębna własność lokalu mieszkalnego nr (...) znajdującego się w budynku przy ul. (...) w C., dla którego Sąd Rejonowy w W. prowadzi księgę wieczystą o nr (...), wraz z udziałem w gruncie i częściach wspólnych budynku. Sporna pozostawała kwestia wartości tego prawa. Wnioskodawca stał na stanowisko, iż wartość tą odzwierciedlała kwota 160.000 zł (k. 138); uczestniczka twierdziła, iż prawo to jest warte 150.000 zł (k. 138). W oparciu o opinię biegłego sądowego G. S. Sąd Rejonowy ustalił aktualną wartość tego prawa na kwotę 159.000 zł (pkt 1a postanowienia).

Bezspornym było, iż w skład majątku wspólnego uczestników postępowania wchodzi również ruchomość w postaci pojazdu marki O. nr rej. (...) o wartości 10.000 zł (punkt 1 b postanowienia), a także pobrana przez wnioskodawcę kwota 11.171 złotych, którą wnioskodawca ulokował przed ustaniem wspólności majątkowej na rachunku bankowym w (...) S.A. i którą w żaden sposób nie podzielił się z uczestniczką postępowania (punkt 1 c postanowienia).

Wobec powyższego Sąd Rejonowy orzekł jak w punkcie 1 sentencji postanowienia.

Spór pomiędzy uczestnikami postępowania sprowadzał się natomiast do ustalenia, czy uczestniczka postępowania dokonała w trakcie trwania wspólności majątkowej nakładu z majątku osobistego na rzecz majątku wspólnego oraz czy może ona w ramach przedmiotowego postępowania żądać zwrotu tego nakładu od wnioskodawcy.

E. W. podnosiła bowiem, iż wartość rynkowa spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w C. - według stanu na dzień 11 marca 2008 r. i według cen aktualnych - 147.000 zł stanowi nakład z jej majątku osobistego na majątek wspólny uczestników postępowania (k. 176-177). Wskazywała, że nakład ten powinien być rozliczony w ramach przedmiotowego postępowania. Wnioskodawca sprzeciwiał się stanowisku uczestniczki postępowania i argumentował, iż wola T. W. (matki uczestniczki postępowania), której do listopada 2007 r. przysługiwało spółdzielcze lokatorskie prawo do przedmiotowego lokalu mieszkalnego, była taka, aby prawa do mieszkania uzyskali wspólnie uczestnicy postępowania, a nie tylko jej córka – E. W..

Za ugruntowane Sąd Rejonowy uznał stanowisko, w myśl którego spółdzielcze prawo do lokalu przyznane w drodze przydziału jednemu z małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej stanowi przedmiot majątku wspólnego małżonków, chociażby wkład mieszkaniowy lub budowlany pochodził – w całości lub w części – z majątku osobistego jednego lub obojga i został wpłacony przed powstaniem wspólności majątkowej (wyrok SN z 3 lutego 1982 roku, I CR 432/81, Lexis Nexis nr 321153; por. postanowienie SN z 19 marca 1975 roku, III CRN 484/74, OSNCP 1976, nr 3, poz.58). Dlatego też przyjąć należało, iż przydział dokonany na rzecz uczestniczki postępowania spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu z mocy art.31§1 k.r.o. spowodował, że prawo to weszło do majątku wspólnego.

Przez pryzmat art.45§1 zd. drugie k.r.o. należało ocenić roszczenie uczestniczki postępowania o zwrot nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny. W myśl tego przepisu każdy z małżonków może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny.

Twierdzenia wnioskodawcy jakoby matka uczestniczki postępowania chciała, aby zarówno wkład mieszkaniowy, jak będące jego emanacją spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego miało stanowić majątek wspólny, nie można było dać wiary nie tylko z uwagi na treść zeznań świadka T. W., a ze względu na treść pisma tego świadka skierowanego do spółdzielni z 28 listopada 2007 roku. W tym piśmie wskazała ona wprost, iż wnosi o przeniesienie wkładu mieszkaniowego na rzecz córki E. M., która ma roszczenie do członkostwa w spółdzielni. Na skutek tego oświadczenia prawo do wkładu mieszkaniowego zostało nieodpłatnie przeniesione tylko i wyłącznie na rzecz uczestniczki postępowania. Konsekwencją tego były uchwała spółdzielni z 29 listopada 2007 roku dotyczące przeniesienia prawa do wkładu i przydziału lokatorskiego spółdzielczego prawa do lokalu. W ocenie Sądu Rejonowego o ile stwierdzić należy, że lokatorskie spółdzielcze prawo do lokalu weszło do majątku wspólnego, o czym wcześniej

już była mowa, to prawo do wkładu na zasadzie darowizny dokonanej przez T. W. weszło do majątku osobistego uczestniczki postępowania. Uczestniczka postępowania uzyskała to prawo nieodpłatnie i to decyzją nie spółdzielni, ale decyzją jej matki, która zrezygnowała z członkostwa i lokatorskiego prawa, domagając się przeniesienia wkładu na córkę. Zgodnie z art. 33 pkt 2 krio, do majątku osobistego każdego z małżonków należą przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis albo darowiznę, chyba że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowi. Zasadą jest zatem, iż przedmioty nabyte przez darowiznę wchodzą do majątku osobistego. W tym względzie wola T. W. wyartykułowana w piśmie z 28 listopada 2007 roku nie pozostawia wątpliwości. Prawo do wkładu weszłoby do majątku wspólnego, gdyby w tym piśmie albo też w jakimkolwiek innym T. W. oświadczyła, że ma ono stanowić majątek wspólny. Tym samym nakład z majątku osobistego uczestniczki postępowania na majątek wspólny polegał na tym, że wkład mieszkaniowy – ekwiwalent spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu – stanowi jej majątek osobisty. Pojawił się problem w oszacowaniu wartości tego nakładu. Nie ma potrzeby, aby w tym zakresie przedstawiać ewolucję poglądów SN, który starał się znaleźć właściwe kryterium dla tej oceny w sytuacji, kiedy od zgromadzenia tego wkładu do orzekania sądu upłynął znaczny okres czasu i w związku tym zmieniły się nie tylko realia społeczno-gospodarcze, ale też przepisy prawa (przykładowo w niektórych orzeczeniach ustalona wartość wkładu waloryzując ją do przeciętnego wynagrodzenia). W uchwale z 5 października 1990 roku (III CPZP 55/90, OSNC 1991, Nr 4, poz.48) SN wskazał, że wartość nakładu z majątku odrębnego jednego z małżonków na ich majątek wspólny, polegającego na dokonanej przez tego małżonka wpłata na wkład mieszkaniowy związany ze spółdzielczym prawem do lokalu, odpowiada w chwili podziału tego majątku takiej części wartości spółdzielczego prawa do lokalu, jaką część stanowiła ta wpłata w stosunku do całego wkładu mieszkaniowego wpłaconego przez małżonków, od zgromadzenia którego uzależniony był przydział mieszkania. W uzasadnieniu tej uchwały SN przekonująco wyjaśniał, że przydział mieszkania wiąże się ze zgromadzeniem wkładu mieszkaniowego w określonej wysokości i w chwili przydziału wkład ten praktycznie odpowiada wartości tego prawa, ale w chwili podziału majątku wspólnego wartość tego prawa jest inna, z reguły znacznie wyższa niżeli wartość uprzednio zgromadzonego wkładu. Jeśli zatem wkład na spółdzielcze mieszkanie w całości pochodzi z majątku osobistego, to wartość nakładu będzie odpowiadać wartości prawa spółdzielczego z chwili podziału, pomniejszona o ewentualne zobowiązania przypadające na ten lokal, a związane z jego budową. Ten kierunek wykładni uległ wzmocnieniu w świetle art.11 ust.2¹ ustawy z 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jednolity Dz.U. z 2013 roku, poz.1222), który w stosunku do prawa niezbywalnego, jakim jest lokatorskie spółdzielcze prawo do lokalu, w przypadku jego wygaśnięcia nakazuje wypłacenie osobie uprawnionej wartości rynkowej tego lokalu.

Na wspólnym lokalu zarówno w dacie przydziału prawa uczestniczce postępowania, jak i przekształcenia go w odrębną własność lokalu nie ciążyły żadne zobowiązania. Na tej podstawie Sąd Rejonowy przyjął, że skoro wartość nakładu uczestniczki postępowania odpowiada wartości lokatorskiego prawa do lokalu, to wynosi ona 147.000 złotych. Sąd błędnie opinię w zakresie wartości tego prawa polecił biegłemu sporządzić według stanu na dzień 11 marca 2008 roku (data zawarcia umowy o ustanowieniu odrębnej własności lokalu), kiedy winno to nastąpić według stanu na dzień 29 listopada 2007 roku (tego dnia to prawo pojawiło się w majątku wspólnym – data przydziału uczestniczce postępowania). Nie miało to znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, gdyż strony nie dokonały nakładów remontowych na ten lokal przed 11 marca 2008 roku, co oznacza, że zostały one przez biegłego uwzględnione przy wycenie odrębnej własności lokalu, a pominięte przy wycenie lokatorskiego prawa do lokalu (nakładu). Z tego względu Sąd I instancji orzekł jak w punkcie 2 sentencji postanowienia.

Dokonując podziału majątku wspólnego sąd rozstrzyga o wyborze sposobu, mając na uwadze usprawiedliwiony interes każdego z małżonków, sytuację osobistą, majątkową i rodzinną istniejącą w chwili tego podziału.

W niniejszej sprawie uczestnicy zgodnie wnosili o podział ich majątku wspólnego w taki sposób, by własność lokalu mieszkalnego nr (...) znajdującego się w budynku przy ul. (...) w C., dla którego Sąd Rejonowy w W.prowadzi księgę wieczystą o nr (...) przyznać na wyłączność uczestniczce postępowania, natomiast pozostałe składniki majątku (pojazd marki O. nr rej. (...) oraz kwotę pieniężną 11.171 zł, pobraną przez wnioskodawcę) na wyłączność wnioskodawcy. Z tego względu Sąd Rejonowy orzekł jak w punkcie 3 sentencji postanowienia.

Stosownie do art. 43 § 1 kro oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Taka zasada odpowiada normalnemu układowi wzajemnych stosunków w małżeństwie, w którym dorobek jest owocem wspólnych starań obojga małżonków, niezależnie od tego w jakiej postaci starania te się przejawiają (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 1972 r., III CRN 626/71). Żaden z uczestników niniejszego postępowania nie żądał ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym.

Wartość majątku wspólnego stron wyniosła 180.171 zł [159.000 zł (wartość mieszkania) + 10.000 zł (wartość pojazdu O.) + 11.171 zł (kwota zgromadzona na rachunkach w (...) S.A.)]. Oznacza to, iż wartość udziału każdego z uczestników to 90.085,50 zł (180.171 zł/2). Wnioskodawca otrzymał na wyłączność przedmioty majątkowe o wartości 21.171 zł (10.000 zł + 11.171 zł), natomiast uczestniczka postępowania – o wartości 159.000 zł (wartość mieszkania). Wyrównanie udziałów w majątku wspólnym wiązałoby się z koniecznością zasądzenia od E. W. na rzecz S. M. (1) kwoty stanowiącej różnicę pomiędzy wartością jego udziału (90.085,50 zł) a wartością przedmiotów majątkowych przyznanych mu na wyłączność (21.171 zł), czyli kwoty 68.914,50 zł (90.085,50 zł - 21.171 zł). Jednakże Sąd Rejonowy dokonując wzajemnych rozliczeń, aby nie mnożyć tytułów egzekucyjnych ponad miarę (osobno kwota spłaty i osobna kwota nakładu) w ostatecznym rozrachunku uwzględnił wartość nakładu dokonanego przez uczestniczkę postępowania w wysokości 147.000 (pkt 2 postanowienia).

Z uwagi na to, że nakład uczestniczki we wskazanej kwocie został poczyniony na majątek wspólny (a więc również jej majątek), wnioskodawca winien był, zgodnie z art. 45 § 1 kro, zwrócić na jej rzecz 1/2 wartości tego nakładu, a więc kwotę 74.500 zł (147.000 zł/2). Taką też kwotę Sąd Rejonowy powinien zasądzić od S. M. (1) na rzecz E. W. tytułem wzajemnego rozliczenia nakładu uczestniczki postępowania ustalonego w punkcie 3 postanowienia. Po wzajemnym rozliczeniu kwoty przysługującej wnioskodawcy od uczestniczki z tytułu wyrównania udziałów (68.914,50 zł) z należnościami przysługującymi uczestniczkę od wnioskodawcy z tytułu rozliczenia nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny uczestników postępowania (74.500 zł), pozostaje kwota 4.585,50 zł (74.500 zł - 68.914,50 zł). Winien ją uiścić wnioskodawca na rzecz uczestniczki postępowania, o czym Sąd I instancji orzekł w punkcie 4 postanowienia. Kwota ta nie jest wysoka i dlatego Sąd oznaczył termin jej płatności na 14 dni, licząc od dnia uprawomocnienia się postanowienia, wraz z ustawowymi odsetkami.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 520 § 2 kpc, zgodnie z którym jeżeli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. To samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników.

Sąd Rejonowy zaznaczył, że nie aprobuje poglądu SN wyrażonego w postanowieniu z 19 listopada 2010 roku (OSNC 2011/7-8/88), zgodnie z którym w sprawach tzw. działowych nie zachodzi przewidziana w art. 520 § 2 i 3 k.p.c. sprzeczność interesów tych uczestników, którzy domagają się podziału, niezależnie od tego, jaki sposób podziału postulują i jakie wnioski składają w tym względzie. Zalety tego stanowiska kończą się na jego prostocie, co przy często wielu roszczeniach w sprawach działowych, splocie poglądów, stanowisk i żądań, nie są zaletą bez znaczenia.

Zdaniem SN sprzeczność interesów miałaby miejsce jedynie wtedy, gdy przeciwnik wniosku żądał jego oddalenia. W ocenie Sądu SN w przytoczonym poglądzie pomija realia wielu spraw działowych, które mają charakter wysoce sporny, jak chociażby niniejsza sprawa, gdzie strony w zakresie roszczenia o zwrot nakładu uczestniczki postępowania o niebagatelnej wysokości prezentowały odmienne stanowisko. Jeśli jedna ze stron wbrew stanowisku drugiej strony twierdzi, że określona rzecz wchodzi do majątku wspólnego i z tego względu nie powinna być objętą podziałem, to między stronami istnieje sprzeczność interesów. Podobnie kiedy jedna ze stron domaga się rozliczenia nakładu z majątku osobistego a druga przeczy, aby nakład taki w ogóle miał miejsce lub kwestionuje jego wysokość. Sąd ten spór rozstrzygnie na korzyść jeden albo drugiej strony bez możliwości uwzględnia w równym stopniu interesu obu stron (albo ustalą, że ten przedmiot nie stanowi majątku wspólnego albo też ustalą, że stanowi). SN formułując przywołaną tezę przenosi możliwe ekstrapolacje sprzeczności interesów na inny poziom, na którym buduje kryterium niesprzeczności interesów – dokonanie działu spadku, czy też podział majątku wspólnego.

Zgodnie z tokiem rozumowania SN na płaszczyźnie istotnych wniosków i stanowisk stron pojawia się często sprzeczność interesów, ale na płaszczyźnie ogólnej, na której każda ze stron żąda podziału majątku, czy też działu spadku, sprzeczność ta nie występuje. Jednakże we wniosku o podział majątku wspólnego (działu spadku) wnioskodawca nie żąda dokonania jakiegokolwiek podziału majątku wspólnego (działu spadku), ale ściśle określonego, uwzględniającego jego interesy kosztem interesów uczestnika postępowania. Równie dobrze, przenosząc spór na inny poziom, można by twierdzić, że w postępowanie procesowe co do zasady nie ma charakteru spornego, bo każda ze stron dąży do wydania sprawiedliwego wyroku. Na płaszczyźnie żądania pozwu i stanowiska strony pozwanej widoczne są sprzeczności interesów, ale na innej, wyższej płaszczyźnie – płaszczyźnie sprawiedliwego rozstrzygnięcia (każda ze stron żąda, aby sąd wydał sprawiedliwie rozstrzygnięcie), te sprzeczności nikną. Rodzaj wykładni zaprezentowanej przez SN można określić metaforą „ucieczki z niewygodnej płaszczyzny”: na płaszczyźnie sprawozdania ze sprawy widoczny jest spór i to w zakresie wielu kwestii, który rzadko da się rozstrzygnąć z uwzględnieniem interesów obu stron; dlatego w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach można uciec na płaszczyznę ogólną – każda ze stron domaga się podziału majątku wspólnego, a to, że każda w inny sposób, to na tej płaszczyźnie pozostaje bez znaczenia.

Nie można, zdaniem Sądu I instancji, pomijać tego, że analizowane i nietrafne stanowisko SN zniechęca strony do prowadzenia uczciwego i rzetelnego sporu o podział majątku wspólnego, skoro zawsze Sąd rozdzielił koszty w oparciu o art. 520§1 k.p.c., a jednocześnie zachęca strony do zgłaszania nieuzasadnionych roszczeń i formułowania roszczeniowych stanowisk, co znacznie zwiększa koszty postępowania i wydłuża czas jego trwania. Strona prezentująca taką postawę nie ryzykuje obciążenia kosztami poniesionymi przez drugą stronę. Zwykle też trudno jest dowieść takiej stronie (wymagałoby to niekiedy prowadzenia odrębnego postępowania dowodowego), że postępowała niesumienne lub oczywiście niewłaściwie. Na końcu podkreślić należy, że sprawy działowe, w których uczestnik postępowania domaga się oddalenia wniosku w całej masie tego typu spraw, zdarzają się niezwykle rzadko. Twierdzenie, jakoby tylko w tego typu sprawach zachodziła sprzeczność interesów abstrahuje od ich realiów. W świetle stanowiska SN sprzeczność interesów nie zachodziłaby nawet w sytuacji, kiedy jeden z uczestników postępowania w sprawie o podział majątku wspólnego domagał się ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym poprzez określenie niewielkiego udziału w tym majątku drugiej strony lub też nawet żądał pozbawienia go tego udziału (w tym ostatnim wypadku również nie mielibyśmy do czynienia z oddaleniem wniosku).

Dodatkowo Sąd Rejonowy zwrócił uwagę na stanowiska stron w niniejszej sprawie. Nie było między nimi sporu co do składu majątku wspólnego i sposobu jego podziału. W niewielkim zakresie spór dotyczył wartości odrębnej własności lokalu. Zasadniczy spór między uczestnikami sprowadzał się przede wszystkim do ustalenia, czy uczestniczka postępowania dokonała w trakcie trwania wspólności majątkowej nakładu z majątku osobistego na rzecz majątku wspólnego. W przypadku oddalenia roszczenia uczestniczki postępowania musiałaby ona uiścić na rzecz wnioskodawcy kwotę 68.914,50 złotych, a w przypadku jego uwzględnienia, co miało miejsce, to wnioskodawca ma obowiązek uiścić na rzecz uczestniczki postępowania kwotę 4.585,50 złotych. Widoczna i namacalna sprzeczność interesów stron została rozstrzygnięta na korzyść uczestniczki postępowania, która nie tylko nie ma obowiązku uiszczenia na rzecz wnioskodawcy wysokiej spłaty, ale to ten ostatni winien na jej rzecz uiścić kwotę około 5.000 złotych, o którą kwota nakładu przekroczyła wysokość spłaty. Na tej podstawie Sąd Rejonowy zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania koszty postępowania, oddalił wniosek wnioskodawcy o zasądzenie od uczestniczki postępowania na jego rzecz kosztów postępowania i w punkcie 7 nakazał ściągnąć od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa nieuiszczone wydatki.

Koszty postępowania po stronie uczestniczki wyniosły 4.217 zł. Na koszty te składały się następujące kwoty: 600 zł – zaliczka na koszty sporządzenia opinii przez biegłego (k. 146), 17 zł – opłata skarbową za pełnomocnictwo (k. 5), 3.600 zł - koszty zastępstwa adwokackiego, które Sąd ustalił zgodnie z § 7 ust 1 pkt 10 w zw. z 6 pkt 6 rozporządzenia ministra sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. 02. Nr 163 poz. 1348 ze zm.) przy udziale w majątku wspólnym wynoszącym 90.085,50 złotych.

Wobec powyższego Sąd I instancji zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania kwotę 4.217 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (punkt 5 postanowienia).

Koszty wynagrodzenia biegłego sądowego mgr inż. G. S. za wykonanie opinii z października 2013 r. wyniosły 1.327,51 zł (k. 178). Wynagrodzenie to zostało opłacone w kwocie 600 zł z zaliczki uczestniczki postępowania, w pozostałej zaś kwocie – 727,51 zł tymczasowo ze środków Skarbu Państwa.

Z tego też względu, na podstawie art. 520 § 2 kpc w zw. z 83 § 2 i 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Z 2005, nr 167, poz. 1398) Sąd I instancji nakazał ściągnąć od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wągrowcu kwotę 727,51 zł (punkt 7 postanowienia).

Apelację złożył wnioskodawca. Wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia w pkt 2 i od 4 do 7 przez uchylenie pkt 2 w całości i zasądzenie od uczestniczki na swoją rzecz 68.914,50 zł tytułem wyrównania udziałów w majątku wspólnym oraz zasądzenie od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Wnioskodawca zarzucił Sądowi Rejonowemu:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy:
 - a. naruszenie art.233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i dowolną ocenę zebranego materiału dowodowego i oparcie orzeczenia na części zebranego materiału dowodowego przez przyznanie przymiotu wiarygodności zeznaniom uczestniczki oraz T. W., choć pozostają w sprzeczności z aktem notarialnym z 11 marca 2008 r.
 - b. art.520 § 2 k.p.c. przez zastosowania tego przepisu w sytuacji braku sprzeczności interesów uczestników postępowania;
2. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym przez bezpodstawne przyjęcie, że prawo wkładu na zasadzie darowizny dokonanej przez T. W. weszło do majątku osobistego uczestniczki, wbrew treści § 4 pkt b aktu notarialnego z 11 marca 2008 r., według którego zgodnie z uchwałą Zarządu SM (...) w C. z 28 lutego 2008 r. spółdzielcze lokatorskie prawo do mieszkania przy (...)zostaje przeniesione na rzecz E. i S. małżonków M..

W uzasadnieniu dodał, że w odpowiedzi na wniosek uczestniczka nie zgłaszała zarzutu rzekomej darowizny wkładu mieszkaniowego uczynionej przez matkę jedynie na jej rzecz. Sąd Rejonowy nie wziął tego pod uwagę, jak również przytoczonej w zarzutach treści aktu notarialnego z 11 marca 2008 r. W zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania wnioskodawca stwierdził, że uczestnicy mieli zgodne interesy polegające do dążenia do podziału majątku wspólnego, zgodni byli nawet co do sposobu jego podziału. Wskazał, że zgodne z zasadami doświadczenia życiowego jest, że rodzice przekazują mieszkanie na rzecz obojga młodych małżonków, a nie tylko na rzecz jednego z ich. Strony chciały uregulować kwestie mieszkania przed rozpoczęciem znacznych remontów.

W odpowiedzi na apelację uczestniczka wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od wnioskodawcy zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja okazała się niezasadna w zakresie odnoszącym się do podziału majątku, natomiast zasadna odnośnie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i przyjmuje je za własne (art.382 w zw. z art.13 § 2 k.p.c.). Podziela także rozważania prawne Sądu Rejonowego, za wyjątkiem tych odnoszących się do rozstrzygnięcia o kosztach.

Wnioskodawca kwestionując ustalenie Sądu Rejonowego o dokonaniu przez uczestniczkę nakładu na majątek wspólny, powołuje się na treść aktu notarialnego z 11 marca 2008 r. oraz na treść uzasadnienia odpowiedzi na wniosek.

Akt notarialny jest niewątpliwie dokumentem urzędowym. Należy zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, że należy zaliczyć go do dokumentów konstytutywnych, a nie sprawozdawczych. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2000 r. IV CKN 1083/00 LEX nr 52529). Domniemanie zgodności z prawdą dokumentu urzędowego, wyrażone w art.244 kpc (...) z natury rzeczy występuje jedynie przy dokumentach typu sprawozdawczego, czyli dokumentach informujących, zwanych także dokumentami narratywnymi. Jedynie bowiem w dokumentach sprawozdawczych (inaczej - narratywnych, informujących, deklaracyjnych, poświadczających, zaświadczających, stwierdzających, opisowych), tj. w dokumentach zawierających oświadczenia wiedzy (np. raporty, sprawozdania, zaświadczenia, poświadczenia, protokoły, pokwitowania, decyzje administracyjne deklaratywne, notatki urzędowe) występuje problem, czy dokumenty te przedstawiają stan rzeczy zgodny ze stanem rzeczywistym (prawdziwym). W dokumentach typu konstytutywnego (inaczej - sprawczych, stanowiących, rozporządzających, skutkujących, działających), tj. w dokumentach zawierających oświadczenia woli, nie może powstać problem ewentualnej zgodności lub niezgodności z prawdziwym stanem rzeczy, gdyż dokumenty te wyrażają, czyli ucieleśniają (inkorporują) oświadczenia woli stron, a same oświadczenia woli nie mogą być „prawdziwe” lub „nieprawdziwe”, mogą jedynie być ważne lub nieważne oraz skuteczne lub bezskuteczne. Z tych przyczyn domniemanie zgodności treści dokumentu urzędowego z prawdą statuowane w art. 244 § 1 dotyczy wyłącznie dokumentów urzędowych sprawozdawczych (narratywnych). (teza 15 do art.244 K. Knoppek Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego stan prawny na 30.01.2013 r. LEX)

Treść aktu notarialnego nie może więc przesądzać o treści uchwały nr (...)Zarządu SM (...) w C. z 28 lutego 2008 r. Treść tej uchwały wynika jednoznacznie z niej samej (k.60 akt sprawy). Wynika z niej, że na wniosek E. M. o przeniesienie na jej rzecz spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego przy (...), Zarząd postanowił przenieść aktem notarialnym na własność E. M. spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego przy (...)w C.. To, że wymieniona uchwała ma inną treść, winien udowodnić wnioskodawca, czego, co oczywiste, nie uczynił. Gdyby nawet uchwała miała treść wskazaną w akcie notarialnym, to nie wpływałoby to na ocenę, że T. W. dokonała darowizny wkładu mieszkaniowego jedynie na córkę. Darowizna wkładu mieszkaniowego związana była z uzyskaniem przez E. W. lokatorskiego spółdzielczego prawa do lokalu, które z mocy art.31 § 1 krio weszło do majątku wspólnego. Kwestia ustanowienia odrębnej własności tego lokalu stanowiła odrębne zdarzenie prawne. To, że odrębną własność lokalu nabyli oboje małżonkowie, było konsekwencją nie treści uchwały, ale tego, że prawo lokatorskie uzyskane przez E. W. (wtedy (...)) w czasie małżeństwa weszło do majątku wspólnego.

Co do treści odpowiedzi na wniosek to uczestniczka nie sformułowała w niej żądania zasądzenia kwoty połowy nakładu. Jednak opisała okoliczności nabycia lokalu przez byłych małżonków M. (...), w tym, że uczestniczka stała się „głównym najemcą” lokalu za zgodą matki T. W. oraz przejęła wkład lokatorski wniesiony przez jej rodziców, aby w 2008 r. uzyskać odrębną własność lokalu. Podkreśliła znikomą udział nabycia lokalu przez wnioskodawcę, bo ograniczony do kwoty 184 zł, jaką małżonkowie wpłacili w związku z ustanowieniem odrębnej własności lokalu. Wnioskowała o przeprowadzenie dowodu z dokumentów SM (...) na powyższe okoliczności oraz z zeznań matki T. W. na okoliczność przyczyn scedowania na córkę E. lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego wraz z wkładem. Te twierdzenie wskazują na darowiznę przez T. W. wkładu mieszkaniowego na córkę i tym samym dokonanie nakładu z majątku osobistego na wspólny w postaci przeznaczenia wkładu na poczet nabycia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu, a w konsekwencji ustanowienia odrębnej własności lokalu. Brak złożenia przez uczestniczkę postępowania wprost wniosku o rozliczenie tego nakładu może dziwić, zważywszy, że jest reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika. Wniosek o obniżenie spłaty do kwoty 5.000 zł, poparty wyżej przytoczonym uzasadnieniem, do tego jednak w istocie zmierzał.

Zgodzić się należy ze stanowiskiem Sądu Rejonowego, że wkład na mieszkanie lokatorskie został darowany przez T. W. jedynie córce. Wynika to nie tylko z zeznań uczestniczki i świadka T. W., ale z dokumentów powstałych w 2007 i 2008 r. T. W. w piśmie z 28 listopada 2007 r. zwróciła się do SM (...) o przeniesienie jej wkładu mieszkaniowego na rzecz

córki E. M. (k.33,61). Z zeznań oraz powołanych dokumentów wynika jednoznacznie wola T. W. darowania wkładu mieszkaniowego na rzecz córki. Częściowo wynika to także z zeznań samego wnioskodawcy. Zeznał on, że teściowa nie chciała zapisać członkostwa na niego (k.139). Konsekwentnie uczestniczka wnosila do SM (...) w tej samej dacie o przyjęcie jej w poczet członków Spółdzielni w miejsce matki (k.34,62) Uchwałami z 29 listopada 2007 r. Zarząd SM (...) postanowił, że wkład mieszkaniowy zostanie przeniesiony na rzecz E. M. oraz, że prawo lokatorskie do mieszkania przy (...) zostało przyznane uczestniczce. W. ono do majątku wspólnego jedynie z uwagi na treść art. 31 § 1 krio, co w istocie potwierdza zeznania wnioskodawcy, że mieszkanie miało być na oboje małżonków. Czym innym jest bowiem darowizna wkładu mieszkaniowego, a czym innym przysługiwanie prawa do mieszkania wspólnie obojgu małżonkom.

Uczestnik postępowania nie przyczynił się finansowo do nabycia spółdzielczego lokatorskiego prawa do mieszkania. Co więcej, środki na nabycie tego prawa pochodziły nie z majątku wspólnego małżeńskiego wnioskodawcy i uczestniczki nabytego w czasie małżeństwa, ale z kwoty wkładu zgromadzonego przez rodziców uczestniczki i darowanego E. W.. Tym samym do nabycia prawa lokatorskiego nie przyczynili się małżonkowie majątkiem wspólnym, ale uczestniczka majątkiem osobistym.

Z kolei zauważyć należy, że wnioskodawca odpowiadając na odpowiedź na wniosek stwierdził, że przed postępowaniem sądowym zwracał się do byłej żony o zawarcie ugody i zwrot jedynie nakładów wnioskodawcy na lokal w kwocie 60.000 zł. Takie z kolei zachowanie wnioskodawcy sugerowałoby, że on sam nie uznawał swojego wkładu w nabycie lokalu za istotny, a jedynie rozliczenie realnych i istotnych kwot pieniężnych przeznaczonych na remont lokalu. Powoływanie się więc na zachowanie się i stanowisko stron może być bronią obosieczną.

Reasumując, niezasadny okazał się zarzut naruszenia art.233 § 1 k.p.c.

Zasadny okazał się zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art.520 § 2 k.p.c. Z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wynika, że Sąd I instancji włożył na wnioskodawcę w całości obowiązek zwrotu kosztów poniesionych przez uczestniczkę z uwagi na sprzeczność interesów. Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela kwestionowane przez Sąd Rejonowy stanowisko Sądu Najwyższego wynikające z postanowienia z 19.11.2010 r. (III CZ 46/10 OSNC 2011/7-8/88, Biul.SN 2011/1/12). Stanowisko to zostało podzielone później wielokrotnie przez ten Sąd i jest ugruntowane. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2013 r. IV CZ 74/13 LEX nr 1388478, Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2013 r. II CZ 28/13 LEX nr 1353173, Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2012 r. V CZ 30/12 LEX nr 1231642, Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2012 r. IV CZ 13/12 LEX nr 1232808, Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2012 r. I CZ 133/11 LEX nr 1215253, Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2011 r. IV CZ 40/11 LEX nr 1147785, Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2012 r. I CZ 133/11 LEX nr 1215253). Wyjątkowo w sprawie działowej interesy uczestników postępowania mogą być uznane za sprzeczne w rozumieniu art. 520 § 2 i 3 k.p.c., jeżeli jeden z nich żąda oddalenia wniosku (Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2011 r. IV CZ 40/11 LEX nr 1147785) bądź zgłasza wniosek o ustalenie nierównych udziałów (Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2012 r. I CZ 133/11 LEX nr 1215253). W tej ostatniej kwestii Sad Najwyższy nie jest konsekwentny, ponieważ w uzasadnieniu postanowienia z 25.08.2011 r. (III Cz 55/11 LEX nr 949024) wskazał, że różne udziały we wspólności mogą wpływać na różny stopień zainteresowania w wyniku postępowania, o którym mowa w art. 520 § 2 k.p.c. Nie odniósł więc ustalenia nierównych udziałów do sprzeczności interesów, ale do różnego zainteresowania wynikiem postępowania. Tak czy inaczej, w tych dwóch przypadkach uzasadnione jest odstąpienie od zasady wyrażonej w art.520 § 1 k.p.c. Odstąpienie od niej uzależnione jest od decyzji, poprzedzonej oceną, że w sprawie występuje sprzeczność interesów bądź różny stopień zainteresowania jej rozstrzygnięciem. Sprzeczność interesów odnieść należy do sfery praw uczestników postępowania i istoty sprawy, która w postępowaniach działowych odnosi się do żądania wyjścia ze stanu wspólności. Tak rozumiana sprzeczność interesów w sprawie nie występuje.

Z przywołanych orzeczeń Sądu Najwyższego wynika, że nie występuje sprzeczność interesów ani różne zainteresowanie wynikiem sprawy w sytuacji, gdy uczestnik kwestionuje skład, wartość i sposób podziału, wysokość spłat, jak również w przypadku sporu o pożyczki i nakłady. (kwestia spornych nakładów w kontekście art.520 § 2 i 3 k.p.c. była przedmiotem orzeczenia SN - postanowienie z 6 czerwca 2012 r. IV CZ 13/12 LEX nr 1232808).

Sam więc spór o nakłady dokonane przez uczestniczkę na majątek wspólny nie przesądza o sprzeczności interesów wnioskodawcy i uczestniczki i różnym zainteresowaniu wynikiem sprawy.

Mając to na uwadze uznać należało, że nie ma w tej sprawie przesłanek do odstąpienia od zasady wyrażonej w art.520 § 1 k.p.c. Wnioskodawca i uczestniczka ponoszą więc koszty związane ze swym udziałem w sprawie, co oznacza, że obciążają ich koszty tych czynności, które sami dokonali, jak i czynności podjętych w ich interesie, także przez sąd, na ich wniosek lub z urzędu. Wnioskodawca ponosi koszty opłaty od wniosku, wynagrodzenia swojego pełnomocnika oraz 1/4 kosztów opinii biegłego, uczestniczka koszt wynagrodzenia swojego pełnomocnika i 3/4 kosztów opinii biegłego. Dowód z opinii biegłego został przeprowadzony na wniosek uczestniczki postępowania, ale jedynie na okoliczność określenia wartości lokalu według stanu na dzień 11 marca 2008 r. i cen obecnych. Natomiast w zakresie ustalenia wartości nieruchomości (odrębnej własności lokalu) według stanu lokalu i cen obecnych, został przeprowadzony z urzędu, z uwagi na treść art.684 w zw. z art.567 § 3 k.p.c., a więc w interesie obu stron. Stąd upraszczając można przyjąć, że połowa kosztów opinii biegłego obciąża w całości uczestniczkę, a połowa wnioskodawcę i uczestniczkę po połowie. Koszt opinii biegłego wyniósł 1.327,51 zł, uczestniczka ponosi 3/4 tej kwoty, czyli 995,61 zł, a wnioskodawca 1/4, czyli 331,90 zł. Uczestniczka uiściła zaliczkę w kwocie 600 zł, zatem do ściągnięcia od niej na rzecz Skarbu państwa pozostaje kwota 395,61 zł, a od wnioskodawcy, który nie ponosił zaliczki na koszty opinii, kwota 331,90 zł – na podstawie art.83 § 2 w zw. z art. 113 ust.1 ustawy z 28 lipca 2008r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Reasumując, Sąd Okręgowy mając na uwadze częściową zasadność apelacji zmienił zaskarżone postanowienie na podstawie art.386 § 1 w zw. z art.13 § 2 kpc, w pozostałym zakresie apelację oddalił na podstawie art.385 w zw. z art.13 § 2 kpc.

/-/ R. Kubiak /-/ A. Kiersnowska – Tylewicz /-/ M. Miczke